

SZENTES és VIDÉKE

POLITIKAI LAP.

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelen **VISSZATÁJ** és **CSÜTÖRTÖKÖN.**

Előfizetési ár:

Hegyházyra 2 korona 50 fillér. felföltre 3 kor. Egyszerre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Kossuth-tér, Haris-ház,
hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket:

a kiadóhivatal

mérsékelt áron számít fel.

Koalíciós és kompakt többség.

(Irtá: Parlamentárius*)

Egy-két évvel ezelőtt az ellenzéki koalíciót — mikor báró Kaas Ivor tervezte — képtelenségnek tartottuk, annyira nem lehet elvileg megokolni. Az országgyűlés munkaképességének helyreállítására való törekvésben történt taktikai hibák, de egyúttal egyéni vonásokkal táplált és hatalmi okokból kiüti harc a nemzetet egy olyan választásba kergették bele, melyben már a koalíció és a szabadelvű párt állottak egymással szemben. Mindazonáltal amilyen zavaros volt az elsőnek eredete, akkora zavar állt elő a győzelmével, mert a tény az: ma többség sincsen és az országnak többségre van szüksége. Mindaz, ami az utóbbi cél elérését megnehezíti, a helyzetet csak elmérgesíti. Már pedig ma ezen az úton vagyunk, mert a koalíció célja a többség megdöntése, nem pedig megalkotása volt.

Ma többség alkotására van szükség és annak az egyesülésnek, mely erre irányul, annak oly hazafias 67-es alapu programmon kell állania, mely nemzeti fejlődésünket biztosítsa úgy katonai, mint közoktatási politikai, jogi és egyéb reformok terén, de ne felegyessen a hatvanhét megdöntésével, mert valamint a kiegyezés megkötésekor vissza kellett az uralkodóval való közös alaphoz. — a pragmatika szankcióhoz — térni, úgy ma nincs rá más mód. Int őszintén, becsületesen, a szerződészerű 67. alapján maradni.

A királyt ugyanis első sorban az érinti, hogy bizonyos lehessen abban, hogy a 67-es alap nem inog meg, vagyis a nemzet vele közös alapon áll. Ez esetben annál is inkább megvan rá a lehetőség, hogy hadászati aggodalmait eloszoljanak, mert affélől is biztos lehet, hogy a magyar szolgálati és vezényleti nyelv behozatala csak oly mértékben céloztatik, amenny-

nyiben azt a követelményt, hogy háborúban egyik ezred a másikkal tökéletesen fölcserélhető legyen, nem veszélyeztetni. Ez nem lehet másképp, ha csak az ország a közös védelmet a hatvanhetes alapon, mint meggyőződésszerűleg is legjobb, legcélszerűbb módon kívánja fentartani.

A program kiegészítő részei lennének még szociális értékű, oly közgazdasági és politikai reformok, melyek kereskedelmi politikáknak a közgazdasági viszonyok által indokolt bármely irányja mellett is a nemzeti életet rázkódásoktól megóvják, — továbbá a parlament munkaképességének biztosítása és — a közös külképviseletben állami paritásunk kidomborítása. Mind e program megvalósítása a gyakorlatilag szükséges fokozatosságal járna.

Ezen körvonalazott programmot nézetem szerint a mai helyzet gyakorlati követelményei elől ki nem tért politikuskok, eddigi pártállásukra való tekintet nélkül elfogadhatnák és csak kívánatos, hogy mind többen akadjanak olyanok, akik őszinte hívei és kezdeményezői lennének — ily, ma feltétlenül szükséges többségi pártnak.

Hiszen a szabadelvű párt már a kilences bizottság programjával olyan mezőre lépett, hogy 67-es alapon erősebb nemzeti gyakorlatot meghonosítson. Ma, mikor kisebbség, még kevésbé lenne indokolta, hogy ily irányhoz ne csatlakozzék. — Viszont a 48-as ellenzék is a katonai nemzeti reformokért a harcba úgy kezdett és azokat úgy követte, mint a 67-es alapon való megoldás volt. De ma sem lehet más indokolt a részükről, mert megnövekedésük nem akkora, hogy abszolút többséget nyertek volna.

A kilences bizottság programjának kiegészítése a szabadelvűpárt legutóbbi értekezletén szóba se jött. A párt határozatai azonban igen fontosak.

Minden tagja egyetért avval, hogy a párt kisebbségben maradásának következményeit levonja és egészen véve egyetért azzal is, hogy mint az

eddigi legnagyobb 67-es párt, mely őszintén ezen az alapon és távol a koalíciótól áll, a 67-es alapon eddig követett gyakorlatot védi és a nemzetet rázkódásoktól óva inti.

E sorok írója első sorban magasra helyezi a szabadelvű párt egységének fontosságát, még pedig leginkább azért, mert amilyen különönsnek tartaná, hogy az a kibontakozásban többségi szerepet vállaljon, éppen annyira kötelességének tartja, hogy a jövő fejlődés ügyét szolgálja. De éppen abból a szempontból nem látja be, hogy a párt a kompakt többség helyettesítőjeül a koalíciót fogadjja el és annak útját egyengesse.

A koalíció ugyanis negatív irányban indult, elvi alap nélküli, ad hoc — egyesülés, mely a legfontosabb kérdésekben sem, még a 48. és 67. között sem, valamint a közös vámterületi, mezőgazdasági érdekekre nézve sem — vallhat színt.

Még ha a reá támaszkodó királyi megbízás elé a koalíció a maga feltételeivel bizonyos ponton túl akadályokat nem állítana is, sőt önmegerőltetéssel ily megbízás létesüléséhez hozzájárulna is, — a kinevezendő kormány minő irányt kövessen? Ha a koalíció kidomborodó irányát követi, úgy őszintén nem állhat egy elvi alapon a királyival; ha pedig őszintén közös alapon áll a királyival, akkor meg nem lehet őszinte viszonyban a koalíciós többséggel.

Ismernük be, hogy új többségi pártalakulásra van szükség, mely őszintén 67-es alapon állva, az eddiginél nemzetibb programmal alakul. — A nemzetibb reformoknak, mint ezt már fentebb hangoztattam, a katonai térre is ki kell terjedniök, a kilences bizottság által megjelölt úton, azonban a nyelvkérdésben kiegészítve; nem mellőzve a gyakorlatilag szükséges fokozatosságot, de kiegészítve. Ez lehetséges dolog.

A 67-es alaptörvény ugyanis a hadseregére vonatkozó fejedelmi jogokat hadászati szempontból alkotta és a nemzet csak ily szempontból vállalta a

*) A pszeudonim mögött egy országos nevű képviselő, a szabadelvű párt egyik szilpos tagja rejtezik.

A radio-activ

Schmidthauer-féle

enbadi gyógymód meglepően gyors és sikeres helyettesítője. — Az első magyar ásványvíz, amelyben RADIUM fedeztetett fel. Gyógyereje rendkívüli. — Kapható kis és nagy üvegben.

Főszétküldés a forrástulajdonos: Schmidthauer Lajos gyógyszerésznél KOMÁROMBAN.

Kapható Szentesen: Eisler Lajos úr üzletében.

Keserűvíz, reggel fél pohárral használva,

jelenleg a legjobb természetes gyomor-, bél- és vértisztító, mint ivó kúra a Karlsbadi és Mari-

pragmatika szankcióból folyó kötelezettséget. Valóban igen különös lenne, ha a nyelvet illető alkotmányos fejedelmi jogi gyakorlatnak olyan megváltoztatása, hogy a vezényleti és szolgálati nyelv a királyiál egyetértőleg törvényhozásilag oly mértékben hozznék be, mely a háborúban az ezredék egymással való tökéletes fölcserélését nem veszélyeztetni, az alkotott fejedelmi jogokba ütköznek és azokat sértenék, mintha az átruházó nemzeti törvényhozás e tekintetben elvet változtatna.

Mindazoknak, akik a királyiál való közös, 67-es alap érdekét őszintén szívükön viselik és nemzeti meg erősödésünket és fejlődésünket attól várják és annak kockáztatását veszélyesnek tartják, ő felségébe vetett bizalommal egy, a mai viszonyoknak megfelelő, sziklaszilárdan megállni tudó nemzeties 67-es többségi párt alakulását kell akarniuk.

Ha ilyen változás nem állana elő, éppen a 67-eseknek kell pesszimizmus-al a jövőbe nézni és akkor a nemzeti élet nagy megrázkódottatásai elkerülhetlenek.

Szavaztjog és műveltség. A reformoknak egyik leghatalmasabb ellensége az ismeretlenről való félelem. Sok ember van, akit a történelem nem tud meggyőzni arról, hogy a társadalom nem dől olyan könnyen romba, mint ahogy azt az emberek túlyomó többsége képzei. Az általános titkos választási jog is ama ismeretlen tényezők közé tartozik, amelyekről nálunk még félni szokás. A reform ellenzőinek egyik része tudja, miért fél tőle: a jelen állapot mellett jobban megvédett hatalmi érdekeket félti és egyáltalán nem akar a nép alsóbb rétegeinek kedvező reformot. A reformtól fázók egy elég tekintélyes másik része azonban voltaképen barátja volna egy szabadelvű, sőt gyökeres választási reformnak is, csak mindenféle, részben jöhíszemű, részben szabadtudós, aggságoskodó, vagy gyakorlati aggodalom következtében fázik tőle. Az előbbiek ellen egyszerűen csak küzdeni és szervezkedni kell; az utóbbiak jó része ellenben józan érvek által is meggyőzhető.

A jöhíszemű aggodók legsúlyosabb érve a műveletlen rétegek túlsúlyától való félelem. Attól tartanak ugyanis, hogy ha megnyílnak a politikai jogok mai zsílpjei, a műveletlen tömegek sötét hullamai fogják elárastani közéletünket.

Nem lehet ezek aggodalmát nyomatókosabban megcáfolni, mint azzal, ha rámutatunk, hogy a nemzettestnek éppen legműveltebb elemei maris belekerültek a politikai joggal bírók taborába, ezekről tehát már nincs többé mit tartani. A legműveltebb elemek tekintetjűk ugyanis az ország északi, keleti és részben déli határszélén élő nemzetiségi parasztságot, amelynek jó része a birtokosoknak, még a kisbirtokosoknak is kedvező mai választójog alapján most is gyakorol szavaztjogot.

Vannak olyan falvak, amelyeket igazán csak földrajzi értelemben lehet Európához tartozónak számitani. E falvak lakosainak szellemi színvonalára nézve kevés különbséget jelent a 72, illetőleg 105 frtos jövedelmi határ. A tudatlanság azon alul vagy fölül egyformán kétségbejött.

Ehhez járulhat még az a megfontolás, hogy a választójognak valamelyes kiterjesz-

tése ma már senki által el nem odázható kérdés hazánkban. Ha ez a kiterjesztés, mint ahogy sokfelől követelik, csupán a jelenlegi keretek némi tágításában allana, vagyis, ha az alsóbb néposztályok közül megint, egészen indokolatlanul, a törpe kisbirtokosoknak kedveznek csak, akkor ez által éppen a fentebb felsorolt legműveltebb népelem jutna — a magyarság veszedelmére — csaknem teljes számmal szavazathoz. Tehát megtörténék az, amiért egyes jöhíszemű szobatudósok az országot az általános titkos szavazati jogtól féltik. Ellenben továbbra is kintrekedne az alkotmányos jogok bástyáin a politikailag jogosultak sorából és alsóbb néposztály legfelvilágosultabb, legműveltebb része: a munkások.

Ez az osztály és főleg annak városokban élő része, az ipari proletárság műveltség és éppen politikai iskolázottság és latókor tekintetében messze fölülmúja a mai rendszer mellett szavaztjoggal bírók túlyomó részét.

A munkásságnak van programja; tisztában van vele, hogy mit akar; tájékozva van korunk mai politikai aramlatairól, — amit egyébként a közönségnek, sokszor még a műveltebbeknek mondott elemeknek is csak kis részéről lehet mondani. Valóságos művelődésszomj tapasztalható ezekben a körökben.

Hozzájuk képest a jelenlegi választói jog által favorizált kispolgárság legnagyobb része csak nyers tömeg, amelyet rendkívül nehéz éppen politikailag mozgásba hozni, amely semmiről sem tud és nem is akar tudni.

Egy bizonyos fokot túl egyébként a műveltség nincs olyan egyenes arányban valamely iránynak politikai értékével, mint ahogy ezt széles rétegekben hinni szokták. Azokat az intézményeket, amelyekhez ma leginkább ragaszkodunk, nehéz volna a műveltek kezdeményezésére visszavinni; sőt ellenkezőleg azt lehet mondani, hogy a politikában a viláosság — legalább mar jó idő óta — alulról jön.

Csak egy vonatkozásban igaz, hogy a legelőrehaladottabb intézmények a legműveltebbektől származnak. A műveltség ormái, a filozófia magaslatai, ahova nem hallatszik fel a hétköznapi érdekek vasari zaja, ahonnan jobb kiilatus nyílik a távolibb multba és a messzebb jövőndöbe, gyakran új gondolat két útra, mely aztán meghódítja a világot. Világosabbar és szilárdabbar áll fön a mi napjainkban a tudomány embereinek és az úgynevezett műveltebbeknek világraszóló szöveltsége, mint valaha főnnállott.

Ezt se téveszkük szem elől és ezért amikor a politikai jogok kiterjesztéséről van szó, ne dobálózunk olyan nagyon a műveltség és műveltelenség jelszavakkal.

Az igazságszolgáltatás rendezése a községekben.

Az állami igazgatásnak egyik nem kicsinyelhető fontos feladata a községekben: a bíraskodás ellátása, vagyis a gyakorlati tapasztalatai után igazodó és a célszerűségi szempontoknak megfelelő oly községi törvénykezési rendtartás alakítása, mely a nép viszonyai és érdekei, tehát az élet követelményei szerint van felépítve.

A község lakosaira kétségkívül nagy jótétemény, ha a közöttük felmerült csekélyebb jelentőségű magánjogi és büntetőjogi surlódások elizgítására közel találják a maguk bíráját, akire már azért is megnyugvással bízhatják ezen vizsályok elintézését, mert az ottani egyéni és társadalmi viszonyokat legismerélyesebb tapasztalatai után behatóan ismeri.

És ha igaz az, hogy az igazságszolgáltatás csak úgy ér valamit, ha gyors és közvetlen, akkor a községi bíráskodás intézménye — úgy szólván — az egyedüli, amely ezen feltételeknek legirakabb megfelel. Ez az intézmény, bár a mai viszonyoknak és érdekeknek mar meg nem felelő, túlszűroan korlatolt hatáskörrel — a községi előjárás-got bírói hatalommal ruházta fel, melyet az — az 1877. XXII. és az 1894. XII. törvénycikk alapján — mint tarsas bíróság van hivatalu gyakorolni. Azonban eltekintve attól, hogy a törvény csak azon ügyeket utalja a községi bíróság hatáskörébe, amelyknél az értekhatar a 40 koronát meg nem haladja, végzetes tévedés az, hogy a bírói hatalom kezelésébe nem a bírói függetlenségnek — az adott viszonyok között — lehető legfőbb kellékével, (képzetség, élethosszgilani alkalmazás stb.) felruházott hatóságis szerv, hanem — a legjobb helyen — képtelen és irni is alig tudó községi bíró kezébe tétetett le, aki azt egy előjáróval, — a jegyző segítségével — mellett gyakorolja.

Am tessék egy falusi község-bíróságis tárgyalást végig évezni, mikor a községi bíró és előjárótarsa nem bírvan a jóbarát irant való artatlan részrehajlás és egyéb emberjárólásigja aól kimenekedni — az emlételleg és gyakorlatilag képzett jegyző által elkülsmeretes gondai kihmozott anyagi igazságot egyszerűen agyonüti; vagy ha rövidesen nem fejezik is le, szótöbbséggel kitörök kezét-labát, úgy, hogy az ekként hozott legtöbb ügydöntő ítéleten alig marad emberi ábrázat.

És jó, ha az élele nyomorúságos jogvédelemmel szemben az anyagi érdekekben megkeresított fél ügyét a járásbíróság elé viszi, mert ott legalább az újra lefolytatott tárgyalás során megtalálja a maga igazának képzett, elfogulatlan és igazságos bíráját. De a felek nagyobb része, anyagi érdekeknek vilagos korosodásával, inkább lemond az elégtételserzésről, semhogy a tavol fekvő bíróságis székhelyre faradjon és ott esetleg ketszer-háromszor megjelenjen. Némelyik peres fél pedig ekeseredésében felkeresi a legközelebb lakó illetékes főszoigabírót és elpanaszolja neki, hogy rajta milyen jogserlelem esett.

Ez az eshetőség azután a dolognak az a kellemesebbik oldala, melynél a falusi jegyző issza ki fenégek a meghurcoltatás keserű poharat. Itt mar a főszoigabíró éies bíralat alá veszi a panasztot úgy bekívart iraitait, kutatja a bizonyítás hezagait vagy az indokolás hiányait és végre is megtalálja az ekeszerített köcsiben a hiányzó szöget. E közben jönnek a felvilágosított kivano felhívások, mennek a nyilatkozatok; szóval folyik vigan a jegyzőkváltás, melynek vagy a jövőben követendő eljárásra szóoló alapos kitanítás, vagy rendbuntetés és olykor feggymli vizsgalat a vége.

Igaz, hogy a méltatlanul meghurcolt jegyző védekezhetik és védekezik is azzal, hogy az ítélet nem az ő belső meggyőződésén alapszik, hogy azt a tarsas bíróság másik két tagja mondta sí, ha tehát hiányos az indokolás, ez azért van így, mert helys jogérésének és ellenkező meggyőződésének nyomása alatt a masok téves felfogásának indokoláshoz nem talála fel a maga gondolatvilágában a meggyőző érveket.

Sőt egyenesen tiltakozhatik a felelősségre vonas ellen, mert a bünygymniser 1889. évi 30266. sz. határozata vilagosan kimondja, hogy annak előzetes megállapítása, vajjon a kisebb polgari bíráskodás terén követeltet-e el szabálytalanság, az 1877. évi XXII. törvénycikk végrehajtása tárgyában kibocsátott bel- és igazságügyminiseri utastítás 7. §-a értelemben — a községi bíróság eljárására felügyelni hivatott közigazgatási bizottság feladatait képezi és csak a mulasztásnak így módon történt megállapítása után lehet feggymli eljárásnak és büntetésnek helye.

De hat előállhat-e a hivatalos alarendeltség szaz- és százfélé szalaval lelancoit jegyző efféle kifogásokkal, ha maga a felettes hatóság ezekről akár feledékenységből, akár szándékosan clúti?

Ha a megsértett önérettől vezetve,

megteszi, mindenesetre férfiasan és bátran cselekszik, de sokat kockáztatott, mert apró kövessékké védezik azzal szemben, akinek módjában áll feléje sziklakkal is dobálódni. Ezeket a kinövéseket nem lehet lenyesegetni, annál kevésbé alaposan kipusztítani az egész intézmény korszerű revíziója nélkül. Mindenesetre az volna a bajok megszüntetésének egyedül helyes módja, ha az igazságszolgáltatás utolsó ízületében is elválasztanék a közigazgatástól; de ezt az állam pénzügyi ereje sem most, sem a messze jövőben el nem bírja.

Ha tehát viszonyaink a községekben kétféle szervezett felállítását meg nem engedik és itt az igazságszolgáltatást a közigazgatástól elválasztani nem lehet, feltétlenül gondoskodni kell arról, hogy a bírói hatalom, — az ügyes-bajos polgárság érdekeinek megfelelően kiterjesztett hatáskörrel — a községekben egyedül hivatott és megbízható hatósági szerv: a községi jegyző kezébe tévessék le.

Ugy véljük, sem elvi, sem célszerűségi szempontok nem akadályozhatják, hogy az igazságszolgáltatás alsóbb rangú feladatait a ma már megfelelően képzett községi jegyző mint egyes bírói lassa el, kinek hatáskörébe volnának utasítandók a polgári ügyek 200 korona értékhatárig, a büntető jellegű ügyekben pedig nemcsak a kihágások, de a vétségek azon része is, melyek törvény szerint közigazgatási bíró elé tartoznak.

Természetesen ezen kiszélesített hatáskörben felruházandó a községi jegyző a bírói függetlenségnek minden feltételével.

És ha a régóta várt közigazgatási reformot, a parlament teljes munkaképességének es békéjének helyreállítását tényleg hamarosan megismerjük és ezzel kapcsolatosan a közigazgatás kezén hagyott bíráskodás körében a községi jegyzők hatáskörét kiterjesztik, ezzel nemcsak a jegyzők hivatalos tekintélyét fogják emelni, hanem a teherviselő népek is kiszámíthatlan értékű szolgáltatást tesznek.

A községekben tehát a törvénykezés rendezéséhez nem feltétlenül, alamlilag kinevezett tisztviselőre van szükség, hanem, — hogy a közigazgatás sokszor nagyobb fontosságú érdekeinek ellátásával megbízott és rendelkezésre álló önkormányzati szerv — igazságsügyi téren az eddigi képtelen bíróságok véleményének nyomása alól felszabadítva, kiszélesített bírói hatáskört nyerjen és bírói függetlensége fölöttes előjáróságának netalán önkényével szemben helyesen alkotott fegyelmi törvények védelme alá helyeztessék.

Ezeknek a feltételeknek megvalósítása és az eljárás törvényes szabályozása volnának az új alapokon szervezett községi bíráskodásnak a biztosítékok, melyeknél nagyobb a magasabb fokú igazságszolgáltatás szervei sem nyújthatnak.

Ujdonságok

Szentes, 1905. április 13.

— **Az alföldi gazdálkodás reformja.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a földmivelési és növénytermelési szakosztálya gróf Desseffy Emil elnöke alatt ülést tartott, amelyen Cserháti Sándor, a növénytermelési kísérleti állomás igazgatója, tartott érdekes előadást az alföldi gazdálkodás reformjáról. Hogy a gazdálkodás rossz, ezt az bizonyítja leginkább, hogy holdankint mindössze 7 vagy 8 métermázsza búzatermést produkálnak. Ennek oka a gazdákban rejlik, mert a föld meglehetősen ki van zsarolva. Éppen ezért nem tud az előadó örülni az újabb alakuló görzke szövetkezeteknek sem, mert — szerinte — a görzke az utolsó zsírját is kivesszi a földnek. Egyoldalú a termelés is. —

A mai tanyarendszer teljesen kizárja azt, hogy a gazda jól tudjon gazdálkodni. Helytelen a banáti gazdálkodási rendszer is, — ahol folytonosan csak búza és kukorica járja. A földet nem művelik jól. Az alföldi népen — az előadó szerint — nem is lehet másként segíteni, csak a gazdasági rendszer alapos megváltoztatásával. Célszerűnek tartaná ezért az előadó, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ezt a rendszert valakivel tanulmányoztassa és ennek alapján jelölje meg az alföldi gazdálkodás reformjának irányelveit. Többek felszólalása után a szakosztály el is határozta, hogy a kérdést maga alapos tanulmány tárgyává teszi és az alföldi gazdasági egyesületek részéről is behatóan tanulmányoztatja.

— **A községi jegyzők fizetésrendezése.** A belügyminisztériumban — mint felhivatatosan jelentik, — befejezték a községi és körjegyzők, valamint a segédjegyzők illetményeinek szabályozásáról szóló törvény végrehajtásának nagy gondnal keresztülvitel előkészítését. A belügyminiszter már ki is utalványozta az összes vármegyék részére a községi és körjegyzők, valamint a segédjegyzők fizetésekiegészítési pótlékát az egész 1904. évre visszamenőleg. Az esedékessé vált kiadások fedezésére szánt összegeket a vármegyék március 31-ike óta felvehetik a kir. adóhivataloknál. Az összes vármegyék közül 32 vármegyében a községi és körjegyzők, valamint a segédjegyzők járandósága végelesen meg van állapítva. Ezekben a vármegyékben a jegyzők már egyenként is felvehetik és megkapják járandóságukat. E harminckét vármegyé között ott van a mi vármegyénk: Csongrád megye is.

— **Egészségügyi vizsgálat.** Dr. Basso Ignác kir. közegészségügyi segédfelügyelő tegnap Szentesre érkezett, hogy a vármegye közegészségügyi szolgálatát hivatalosan megvizsgálja. A hivatalokban László Vilmos dr. városi főorvos, mint az elhunyt Pollák Sándor dr. varm. főorvos hivatali helyettese, kalauzolta az egészségügyi felügyelő urat, aki megtekintette a vármegyei közkórházat is.

— **Várady Árpád dr. szatmári püspök.** Az üresedésben levő püspöki székek betöltésére, mint a »Hircsarnok« értesül, — illetékes egyházi körökben a következő főpapi személyiségeket szemléltek ki: A kalocsai érseki székre Várossy Gyula dr. székesfehérvári püspököt léptetik elő, akinek helyére Zichy Gyula gróf, a pápa szolgálattevő kamarasa jöjjön; a pécsi püspöki székre Kohl Medárd dr. felszentelt püspököt, a szatmári püspöki székre pedig Várady L. Árpád dr. címzetes püspök kultuszminiszteri osztálytanácsost, városunk szülőjét.

— **Eljegyzés.** Kenyeresy Karoly geleji reformatus lelkes f. hó 11-én jegyezte el magának Szentesen, Zolnay Lenke kisasszonyt, Zolnay Károly, a helybeli áll. főgimnázium volt igazgatójának kedves leányát.

— **Lejárt pályázat.** A polgári leányiskolánál Csuppápné Kinderman Erzsebet nyújtásával megüresedett tanítónői állásra meghirdetett pályázat határideje lejárt és értesülések szerint kelő határidőben három pályázati kérvény érkezett be az iskolaszéki elnökhöz. A három pályázó: Ruzs Róza és Balajthy Irén polgári iskolai oklevéllel bíró tanítónők és Farkas Gizella elemi iskolai oklevéllel bíró tanítónő. A pályázati feltételek szerint a megválasztandóknak a

számtani szakra kell képesítettséggel birni, úgy azonban, hogy a német nyelv oktatására is bírjon képesítettséggel, miután a nyelv oktatására most az iskolánál megfelelő tanerő nincsen. A választást az iskolaszék f. hó 17-én hétfőn ejti meg.

— **Szüreti hál legényhalállal.** Szüreti hál volt a múlt év őszén Szűcs Balazs földesgazdánál, az öttömösi pusztán. Nagybán folyt az ő bor meg a friss must, vígan daloltak a legények, tancra is kerekedtek és széles jövedükben majd csak hogy a földet is ki nem rugták a talpuk alól. A mulatságban résztvettek a Horváth testvérek Jakab és János meg egy másik Horváth János nevű legény is, az előbb nevezetteknek régi haragosuk. Ez a Horváth János odaszült a testvérpárnak: »No lassuk, melyik a különb Horváth, ti híresek! — A két Horváth-fü semmit sem felelt a hetvenkedő kijelentésre, hanem otthagyták a mulatságot és az útmentén, egy sövény mögé elbujva lesték a henckedő névrokott, hogy jól elnadragolják. Az időközben teljesen elazott másik Horváth Jánost tényleg arra vitték a cimborái, ahol a másik két Horváth megbújt, akik a sövény mögül kellő időben előugorván, egyikőjük az ölmos végü botjával akkorát ütött a régi haragos fejére, hogy az, pár hónapi szenvedés után, a kapott, selyos sérülés következtében meghalt. A szegedi törvényszék mint esküdtbíróóság a f. hó 10-én vonta felelősségre a Horváth-testvéreket, halált okozó súlyos testi sértés büntetése miatt, miután a vadlottak vallomásuk során előadták, hogy mind a ketten teljesen ittas állapotban voltak úgy, hogy maguk sem tudják: kettőjük közül melyikőjük ütötte le a másik Horváthot és csupán Szógi Ferenc tanú vallotta, hogy Horváth Jakab szühintett a bottal, — a törvényszék a bizonyítás kiegészítése végett a tárgyalást elnapolta.

— **A követvám-jövedelem.** Második hete, hogy városunkban általános követvámot szednek, természetes, hogy ma még a kezdet legkezdetén vagyunk és hogy majd csak a gyakorlati tapasztalat fogja hatóságunkat is megmegtanítani arra, miképpen védje meg a város érdekeit azok ellen, akik a vámszedési jogot mindenféle agyafúrt furlanggal kikijátszani igyekeznek, valamint arra is, hogyan gyakorolja hatékonyan az ellenőrzést. Az egyhety vámszedésből álló következtetni: mi jövedelme lesz az útépitési alapnak az általános követvám vámszedés jogának gyakorlásából, szintén bajos volna mint örvendets sz bíztató körülményt azonban felmenthetjük e részből, hogy bár közlekedés szempontjából most majdnem holt évad van, az első héten a követvám bevétele mégis — értesülések szerint — 5000 korona volt; így hat alapos remény van rá, hogy tekintélyes évi bevételre számíthatunk.

— **A korcsmák vasárnapi munkaszüneté.** Az országos magyar gazdasági egyesület közgazdasági szakosztályának legutóbbi határozata alapján a szegényebb népelemek erkölcsös nevelése szempontjából kivonatolnak mondotta ki a vasárnapi korcsmazásnak rövidebb időre való korlátozást. Ezért fölterjesztésben kéri a kormányt, hogy rendelkezze el a kötelező vasárnapi munkaszünetet a korcsmai és palinkaméru üzletekre is olyképen, hogy a 3000 léleknel kevesebb lakosságú bíró községekben vasár- és unnapokon a korcsma csak délután 4 órától esti 9 óráig tartható nyitva. A korcsmanak és palinkamérésnek a meghatározott időn túl való nyitvatartása az első és második esetben pénzbírsággal, a harmadik esetben az italmérségi engedély megvonásával büntetendő. Amennyiben a korcsma, vagy a palinkamérés vendégei a tulajdonos, vagy üzlethez vezető felelőssége sem hajlandók a záróórát figyelembe venni, ezt kihágásnak kell minősíteni és ellenük a hivatalos eljárás megindítani.

— **Halálozás** Egy kedves fiatal leányunk Budapesten történt elhalalozasáról kaptunk

szomorú hírt. Ferenc Molnár Erzsébet, Rúzsa Molnár Rózsa városi képviselő leánya halt meg f. hó 11-én, élete 21-ik évében, hosszas szenvedés után, a fővárosban, ahol hasztalan keresett súlyos betegségére gyógyulást. A halál sok kínos földi szenvedéstől váltotta meg a fiatal leányt, akinek hullájára nézve a család úgy intézkedett, hogy lehetőleg haza szállítsák Szentesre és szülőföldjén adják át az örök nyugovásnak. Az esetben, ha a család ez az óhajta teljesülhet, amiről ma reggel vannak a fővárosból tavirati híradást, — az élete ifjkorában elhalt fiatal leány hullája holnap, a reggeli vonattal érkezik Szentesre és közvetlenül a vasúti indulóházról lesz a temetése ugyanekkor, a református középtemetőbe.

— **Ujjab lókötés.** Vakmerően garazdálkodnak városunk határában a lókötétek, a nélkül, hogy eddig csak egyet is sikerült volna közülük kézrekeríteni. Annak a nagyobbszabású lókötésnek ugyan — úgy hírlík — már nyomában van a rendőrhatalóság, melyről lámpuk egy korábbi számában írtunk, mert — értesülésünk szerint — az akkor itt elköthető lovakat egy Torontal megyei község heti piacán adtak el harmadnap az eltolvajlásuk után, aminek nyomára az ugyanekkor ellopott citromsárga koscsáról jöttek volna rá; de hogy kik voltak a tettesek, kik adták túl Torontalban a lopott lovakon egy passzussal: ennek még a poros nyomában sem jár a rendőrhatalóság. Most pedig újabb vakmerő lókötés történt a határában. Pannik István véggyehazi tanyájáról kötöttek el f. hó 10-re viradóan három lovat és ugyanazon az éjszakán Kúrti Szabó Imre királysági tanyájáról egy 180 korona értékű koscsit loptak el. A rendszerből, hogy minden lókötéssel egy koscsipás is velejár, szinte biztosan lehet arra következtetni, hogy ezeket a tolvajlásokat okvetlenül egy erre szervezett tolvajszövetkezet cselekszi.

— **Cifrázkodó unoka.** Tolnai Rozál özv. Kis Jánosné mindszenti napszámosszasszony együtt lakott a nagyanyjával. Takács Zsuzsannával. Az öreg asszonynak volt egy kis pénze; 600 koronát kuporgatott össze és tett be a takarékpénztárba. Ahogy ezt az unoka megtudta, kézhez kaparította a betéti könyvecskéit, kivette a pénzt s aztán barsony ruhát, selyem kendőt, keztyűt, napernyőt és arany gyűrűt vett magának. Az öreg asszonynál gyanút keltett, hogy miből cifrázkodik az unoka, nézte, megvan-e a betéti könyvecskéje, de biz annak már hűlt helye volt. Hogy kétségbe ne essék a jó öreg asszony, a cifrázkodó unokája kegyeskedett neki 9 koronát visszadni a pénzből. Ez azonban kevésnek találta a visszakapott pénzt és bűnvádi feljelentést tett a cifrázkodó unokája ellen.

— **Hivatlan vendégek.** Nagy Mihály Pálné sándortalvi tanyaháza arról híres, hogy ott mindig füstöl a kémény, mert van mit a bogracsba aprítani. Sütnék, főznek, vendégeskednek és az arra járó gyalogos ember orrát nagyon kellemes illatok csiklandozzák. Seres István közművelője is megszagolta a menyecske főttjét és attól kezdve nyalesurgatva gondolt arra, hogy miféle ingyen falatok lehetnek a Nagy Mihály Pálné kamrájában. Egy este aztán, mikor már lenyugodott a háznap Nagynénál, Seres István egy társával be is hatolt a gazdag élelmskamrába és elemelt onnan egy dúis lakomára való ételt-italt. A törvényszék hat havi börtönt szabott most rá a falánk legényre. A társát nem tudták törvény elé idézni, mert nem találták meg a kékcédulával. Ha kézrekerül, ő is a hüvösön emésztheti majd meg a lopott vacsora emlékét.

— **Tavaszi országos vásárunk,** mint már említettük, ez évben éppen húsvét szombatján, f. hó 22-én kezdődik a jószágvásárral, melyre vérszemes helyekről mindenféle lábasjószág szabadon felhajtatható. A kirakodó vásár ezek szerint a húsvéti ünnep két napján lesz, ami érzékeny kára a kereskedő és iparososztálynak.

Irodalom.

A **»Vasárnapi Ujság«** április 9-iki száma, mely 27 képet tartalmaz, első helyen Beniczkyné Bajza Lenke nekrológját s lánykori és későbbi arcképet közli Szabolcska Mihály és Telekes Béla új költeményei, Fagnhné Gyújtó Izabella emlékiratai a szabadságharc idejéből, s a »Regénytár« mellékleten Beniczkyné Bajza Lenke eredeti és San Giusto olaszból fordított regénye (mindkettő képekkel) szépirodalmi olvasmányul szolgálnak. A szám további tartalma: Emlékező Böhm Pál elhunyt festőművészköréről (arcképpel s három magyar genre-képpel); Andersen születésének századik évfordulója (arcképpel), a budai Korvin téri új Lajos-kút (Holló Barnabás szoborműve); cikk s öt eredeti fényképfelvétel után készült kép Marokkóból; »Báró Wesselényi Miklós ifjúságából« (két képpel); »Gróf Battyhány Lajos szobra Polgrádban« (képpel); »Magyar emlékek Dalmáciában« (képpel); Vastagh György és Geza, Pállik Béla és Pallya Czelesztin egy-egy új festményének másolata. Végül a rendes rovatok: Irodalom és művészet, Közintézetek s egyletek, Sakkjáték, Keptápany, Egyeztet stb.

A **»Vasárnapi Ujság«** előfizetési ára negycedévre négy korona, a »Politikai Újdonságok«-kal és »Világkrónika«-val együtt hat korona. Megrendelhető a Franklin-társulat kiadóhivatalában (Budapest, IV., ker. Egyetem-u. 4. sz. nr.) Ugyanitt megrendelhető a »Képes Népnap« a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 2 kor. 40 fill.

Vasúti-menetrend.

Érvényes 1904. október 25-től.

Budapest—Szolnok—Szentes:

Budapestről indul 10 órakor éjjel, 8 óra 10 p. reggel, 2 óra 15 perc délután.

Szolnokról indul 3 óra 21 perc éjjel, 11 óra 25 perc délelőtt; 4 óra 48 perc délután.

Szajolról indul 3 óra 52 perc éjjel, 12 óra 57 perc délután, 5 óra 18 perc délután.

Pusztatényről indul 4 óra 16 perc reggel, 12 óra 18 perc délután, 5 óra 36 perc délután

Tiszafeledegről indul 5 óra 50 perc reggel, 57 perc délután, 5 óra 49 perc éjjel, 1

Kunszentmártonból 7 ó. 8. p. reggel 2 óra 58 p. délután, 7 óra 33 perc éjjel.

Tökéről indul 7 óra 38 perc reggel, 3 óra 30 perc délután, 8 órakor este.

Szentesre érkezik 8 óra 12 perc reggel, 4 óra 1 perc délután, 8 óra 30 perc éjjel.

Szentes—Szolnok—Budapest:

Szentesről indul 7 óra 3 perc reggel, 11 óra 10 perc délelőtt, 6 órakor este.

Tökéről indul 7 óra 39 perc reggel, 11 óra 46 perc délelőtt, 6 óra 32 perc este.

Kszmártonból 8 óra 21 perc délelőtt 12 óra 32 perc délután, 7 óra 22 perc este.

Tiszafeledegről 9 óra 11 perc d. e. 1 óra 27 perc d. u., 8 óra 14 perc este.

Pusztatényről 10 óra 16 perc d. e. 2 óra 36 p. d. u. 9 óra 19 perc este.

Szajolról indul 10 óra 35 perc d. e., 2 óra 59 perc délután, 9 óra 41 perc este.

Szolnokra érkezik 11 ó. — p. délelőtt, 3 óra 25 perc délután, 10 óra 6 perc este.

Budapestre érkezik 1 óra 10 perc d. u., 6 óra 40 perc este, 5 órakor reggel.

Szentes—Hmvásárhely—Szeged:

Szentesről indul 4 óra 47 perc éjjel 8 óra 24 perc délelő 5 óra 39 perc délután

Szegvárról indul 5 óra 10 perc éjjel, 8 óra 48 perc délelőtt, 6 óra 10 perc délután.

Mindszentről indul 5 óra 48 perc éjjel, 9 óra 24 perc délelőtt, 5 óra 46 perc délután.

Hódmező Vásárhelyre érkezik 6 óra 40 perc reggel, 10 óra 15 p. délelőtt, 7 ó. 39 p. este.

Szegedre érkezik 7 óra 55 perc reggel, 11 óra 17 perc délelőtt, 10 óra 55 perc este.

Felolvaszerkesztő: **BÁNFALVI LAJOS.**
Társzerkesztő: **MATEFFY LÁSZLÓ**
Kiadóhivatalos: »Szentes és Vidék« könyvnyomda

Eladó ház.

Német István IV. t. 419 számú háza üzleti berendezéssel, kedvező feltételek mellett eladó. — Ertekezni lehet a fenti szám alatt. Ugyanott méhekhez való dzirzon és több názi felszerelés jutányos áron eladók.

Eladó gőzmalom.

Hat járatú vámmalom teljesen jókarban és üzemben levő, betegség miatt sürgősen eladó. Ertekezhetni Berényi László tulajdonossal Szentesen

3—2

MÜHLE

bokorrózsa gyűjteményei
a létező legszebb és legdúsabban virágzó válfajokat tartalmazzák.

5 darab 5 diszfajban	4 korona.
10 „ 10 „	8 „
25 „ 25 „	18 „
50 „ 50 „	32 „
100 „ 100 „	60 „

Kuszorózsák.

5 darab Crimson Kamblor 6 korona	10 drb Kuszorózsá 5 fajban 11 „
100 „ „ 10 „ 100 „	„

Szállítás utánvételel mellett.

Mühle Arpad, Temesvár

Árpádelepe. 8—2

A reklám

Allandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az életető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a leg-sikeresebben, legjobban és legolcsóbban, megtudható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál
tulajdonos **LEOPOLD GYULA** szerkesztő
BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 54.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón eszközöznek hirdetések és reklámok at összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

Költségvetések és ter-
vezetek ingyen!